

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA

23/2011

Dánské parlamentní volby 2011

Ing. Martin Kuta

listopad 2011

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

ÚSTAVNÍ A POLITICKÝ SYSTÉM DÁNSKÉHO KRÁLOVSTVÍ	2
STRANICKÝ SYSTÉM A POLITICKÉ STRANY	5
PŘEDVOLEBNÍ KAMPAŇ A VÝSLEDEK VOLEB.....	8
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	10

Ústavní a politický systém Dánského království

Moderní dánská státnost se odvozuje od ústavního zákona z 5. června 1953. Tímto zákonem se obnovil ústavní pořádek po druhé světové válce. Během druhé světové války Německo sice dánské území okupovalo, uznalo ovšem království jako suverénní stát. Dánsko si tak během války zachovalo jistou míru autonomie. Během války nebyly kromě komunistů zakázány politické strany; ty tak mohly po skončení války navázat na své předchozí působení. Politické elity se v poválečném období rekrutovaly z odbojové Rady svobody. Válku překonala též královská rodina, dynastie Glücksborgů, která v Dánsku vládne od roku 1863¹.

Ústavní zákon je rozdělen do několika částí. První část obsahuje obecná ustanovení k územní platnosti zákona² a organizaci království. V druhé části (§ 5 až 11) zákon upravuje postavení krále v systému a otázku nástupnictví. Král vystupuje jako nejvyšší představitel státu. Nepředstavuje pouze hlavu státu a hlavu výkonné moci, je i součástí zákonodárné moci v součinnosti s parlamentem (*Folketing*) (§ 3). Bez souhlasu parlamentu se král nesmí stát hlavou jiného státu (§ 5 ústavního zákona). V případě uvolnění trůnu, a ve chvíli, kdy chybí nástupce, parlament zvolí nového panovníka a rozhodne o budoucím nástupnictví³. Zároveň se v této části řeší materiální zabezpečení královské rodiny. Současnou panovnicí je královna Markéta II.

Ústavní zákon v § 12 stanovuje, že ve všech záležitostech království stanovených ústavním zákonem představuje král nejvyšší autoritu. Tuto autoritu král vykonává prostřednictvím ministrů. Z tohoto pohledu není v ústavním zákoně ustavena vláda, ale jednotliví ministři a ministerský předseda. Panovník není za svou politickou aktivitu odpovědný (§ 13). Rozhodnutí krále týkající se zákonodárství a výkonu moci musí spolupodepsat resortní ministr (§ 14), čímž přechází odpovědnost králova odpovědnost na ministry. Královou pravomocí bez nutnosti spolupodpisu je jmenovat a odvolat ministerského předsedu (§ 14). Počet ministrů a jejich resorty určuje ministerský předseda.

---

¹ The Danish Monarchy – History [cit. 4. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <http://kongehuset.dk/publish.php?dogtag=k_en_his>.

Jedná se o stejnou královskou dynastii jako v Norsku.

² Ústava platí ve všech částech království, tedy vlastní Dánsko, Faerské ostrovy a Grónsko. Faerské ostrovy a Grónsko mají nicméně zaručenou autonomii.

³ Jedná se o situaci, kdy dědic trůnu nedosáhl předepsaného věku (18 let). Podmínku splnění věkové hranice upravuje ústavní zákon nejen pro krále, ale i pro dědice trůnu. Král musel dosáhnout 18 let věku; podle ústavního zákona musí i dědic trůnu dosáhnout 18 let věku.

Ministr nesmí zastávat svou funkci, jestliže mu parlament vyjádřil nedůvěru⁴. Jestliže parlament vyjádří nedůvěru ministerskému předsedovi, ten může požádat parlament o vyhlášení nových parlamentních voleb (§ 15). Pokud parlament nesouhlasí s novými volbami, ministerský předseda setrvává v úřadu do doby, než nastoupí nový ministerský předseda. Ministři, kteří setrvávají v úřadu, nesmějí provádět žádná politická rozhodnutí a mohou pouze udržovat chod ministerstev.

Všichni ministři zasedají v Radě státu. Této radě předsedá panovník. V Radě zasedá i dědic trůnu. Podle § 17 ústavního zákona všechny návrhy zákonů a vládní opatření musejí být prodiskutovány Radou státu. V praxi ovšem nedochází k častému setkávání Rady státu⁵; podobně i návrhy zákonů schvaluje vláda. Panovník si může vyžádat zápis z jednání Rady ministrů (§ 18), v němž jsou obsaženy postoje jednotlivých ministrů s jejich vlastnoručními podpisy. Na základě tohoto zápisu se podle ústavního zákona může panovník rozhodnout, že projednáváná záležitost by měla být diskutována v Radě státu. Od druhé poloviny 19. století ale žádný panovník této pravomoci nevyužil⁶.

Ústavní zákon neobsahuje žádná bližší ustanovení o vládě jako kolektivním orgánu. Panovník vykonává moc v součinnosti s odpovědným ministrem. Vláda se tak stává ústředním výkonným orgánem; ústavní oporu tohoto postavení lze najít v ustanoveních o Radě ministrů a projednávání záležitostí na jednání Rady.

Prováděním zahraniční politiky je podle ústavy pověřen panovník; ten jedná na základě zmocnění za království. Platí ovšem, že za panovníkovy kroky přebírá odpovědnost vláda. Pro koordinaci zahraniční politiky zřizuje parlament komisi pro zahraniční záležitosti; s komisí konzultuje vláda základní zahraničně politická rozhodnutí.

Zákonodárnou moc drží v Dánsku jednokomorový parlament *Folketinget* (§ 3). V něm zasedá 179 poslanců; svoje zastoupení mají zaručeno i obyvatelé Faerských ostrovů a Grónska. Poslanci jsou voleni na období čtyř let. Zasedání parlamentu začíná v říjnu a trvá rok. Po svém prvním setkání se na schůzi parlamentu volí jeho vedení – předsedu a místopředsedy. Volba vedení parlamentu se děje na začátku každého zasedání (tedy každou první říjnovou schůzi) (§ 36). Na první schůzi zasedání parlamentu v daném roce musí před parlament předstoupit ministerský předseda, který přednese legislativní plán vlády na další období. O plánu se následně vede rozprava (§ 38), která může vyústit ve vyjádření nedůvěry

---

⁴ Parlament a dokonce i panovník mohou jednotlivé ministry obžalovat z nesprávného řízení svých úřadů (proces impeachmentu). Nejvyšší královský soud potom jednotlivé ministry soudí (§ 16). Ačkoli může podle § 24 panovník udělovat milosti, v případě ministrů odsouzených soudem po procesu impeachmentu je může omilostnit pouze se souhlasem parlamentu.

⁵ My Constitutional Act. Explanations. Constitution Section, Danish Parliament. S. 8.

⁶ Jednání Rady ministrů upravuje § 18 ústavního zákona. Jednání se účastní ministři a ministerský předseda; rozhodnutí se přijímá většinou hlasů a do zápisu se musí uvést postoj každého ministra. Rada ministrů se ovšem odlišuje od jednání vlády, které ústavní zákon neuvádí. Jednání vlády ovšem probíhají každý týden; na těchto jednáních jsou potom problematické záležitosti diskutovány.

My Constitutional Act. Explanations. Constitution Section, Danish Parliament. S. 8.

ministerskému předsedovi, respektive vládě⁷. Parlament se musí scházet nedaleko od sídla vlády (§ 37), aby se ministři mohli zasedání parlamentu účastnit⁸.

Zákonodárnou aktivitou disponuje v Dánsku každý poslanec, král a vláda. Projednávání zákonů v parlamentu obsahuje tři fáze – čtení. Parlament je usnášeníschopný, když je přítomna alespoň polovina všech poslanců. Rozhoduje se prostou většinou. Po projednání v parlamentu doručí ministerský předseda zákon panovníkovi, který mu udělí do 30 dnů královský souhlas (čl. 22). Existuje i možnost, že by panovník zákon nepodepsal; od roku 1865 se tak ovšem ještě nestalo⁹. Kvůli odlišnému pojetí zasedání parlamentu probíhá i odlišně proces projednávání legislativních návrhů. Návrhy se předkládají do 1. dubna; do konce zasedání (říjen) potom probíhá projednání těchto návrhů. Jestliže se návrh neprojedná do konce zasedání, návrh pozbývá platnosti (čl. 41). Jestliže dojde ke schválení návrhu během tří dnů, může jedna třetina poslanců podat k předsedovi parlamentu žádost o konání referenda o tomto zákonu. Ve chvíli, kdy poslanci požádali o konání referenda, se může parlament usnést na zrušení tohoto zákona. Pokud se tak parlament neusnese, referendum se koná. Referenda se musí zúčastnit minimálně polovina všech voličů. Když se alespoň 30 % voličů vyjádří proti zákonu, zákon nevstoupí v platnost.

Značnými pravomocemi z hlediska fungování politického systému disponuje ministerský předseda. Kromě již zmíněné možnosti ovlivňovat velikost vlády a vnitřní strukturu, respektive distribuci pravomocí uvnitř vlády, ministerskému předsedovi náleží možnost vyhlašovat volby (čl. 32). Z ústavního zákona vyplývá, že volby musí proběhnout alespoň jednou před uplynutím čtyř let od voleb minulých. Z ústavy nevyplývá, že by se rozlišovaly řádné a předčasné volby. Fakticky totiž vláda musí každý rok žádat o vyjádření důvěry. Podle momentální situace v parlamentu a rozložení sil tak ministerský předseda může upravovat termín voleb.

Volby do parlamentu upravuje ve čtvrté části ústavní zákon (čl. 28 až 34). Ústavní zákon nicméně odkazuje na volební zákon, v němž jsou ustanovení týkající se vlastního fungování volebního systému. Ústavní zákon stanovuje rovnost názorů (čl. 31); tato rovnost znamená, že všechny názory mají být zastoupeny. Zastoupení všech názorů zajišťuje poměrný volební systém¹⁰. Ústavní zákon rovněž stanovuje zásadu distribuce mandátů do jednotlivých volebních obvodů; distribuce má reflektovat počet obyvatel jednotlivých volebních obvodů (čl. 31). Dánský ústavní zákon se celkem detailně věnuje aktivnímu a pasivnímu volebnímu právu. Volit smí všichni občané Dánska, kteří dosáhli volebního věku (čl. 29)¹¹. V minulosti

---

⁷ Jedná se tak fakticky o každoroční povinnost ministerského předsedy předstoupit před parlament se zprávou o stavu království. Projednání této zprávy s sebou nese i možnost každoročního jednání o vyhlášení důvěry/nedůvěry vládě.

My Constitutional Act. Explanations. Constitution Section, Danish Parliament. S. 20.

⁸ My Constitutional Act. Explanations. Constitution Section, Danish Parliament. S. 20.

⁹ My Constitutional Act. Explanations. Constitution Section, Danish Parliament. S. 10.

¹⁰ My Constitutional Act. Explanations. Constitution Section, Danish Parliament. S. 16.

¹¹ Volební věk stanovili voliči v referendu v roce 1953. Tehdy mohli volit občané, kteří dosáhli 23 let věku. Od té doby došlo k několikerému snížení věkové hranice pro voliče na 18 let.

My Constitutional Act. Explanations. Constitution Section, Danish Parliament. S. 14.

existovalo také omezení volebního práva ve chvíli, kdy občan pobíral sociální dávky¹². Stále ovšem platí, že poslancem se nesmí stát ten kandidát, kterého veřejnost neshledala důvěryhodným (čl. 30). Doslovný výklad tohoto článku ústavního zákona by mohl navodit dojem, že kandidáti podléhají dodatečnému výběru voliči; tím se myslí důvěra v kandidáta, který se má stát poslancem. Důvěru vkládají voliči aktem voleb. Tímto článkem je do ústavního zákona vnesena myšlenka, že se poslanci musejí vzdát mandátu ve chvíli, kdy byli shledáni vinnými ze spáchání trestného činu.

Voliči disponují jedním hlasem a mají právo hlasovat pro politickou stranu a pro nezávislého kandidáta. Po sečtení hlasů dochází k přidělování mandátů jednotlivým kandidátům.

Vlastní přepočítání mandátů se děje v dánském případě poněkud komplikovaně. Dánské volby probíhají za použití tzv. systému kompenzačních mandátů¹³. Z celkového počtu 179 poslanců parlamentu se v Dánsku rozděluje 175 mandátů (dva mandáty náleží Faerským ostrovům, dva mandáty Grónsku). Ze 175 mandátů se nejdříve rozděluje 135 mandátů v 10 volebních obvodech, které kopírují hranice obvodů správních. Tyto mandáty se označují jako tzv. obvodové (*constituency*). K přepočtu obvodových mandátů se používá metoda volebního dělitele (d'Hondtův dělitel), kdy mandát je přidělen straně s nejvyšším průměrem¹⁴. Zbývajících 40 mandátů se označuje jako tzv. kompenzační. Kompenzační mandáty mají vyrovnávat disproporce vzniklé působením volebního systému mezi procentem hlasů pro danou politickou stranu a procentem obvodových mandátů. Kompenzační mandáty se přidělují tak, že se nejprve vypočte tzv. ideální proporce mandátů – ze všech 175 mandátů se pro jednotlivé strany vypočítá, kolik mandátů by strana měla získat. Rozdíl mezi ideální proporcí a skutečnou distribucí mandátů se následně dorovnáává přidělováním kompenzačních mandátů. Počet kompenzačních mandátů pro strany se přiřazuje do volebních obvodů, kde strana získala nejvíce hlasů. K tomuto přepočtu se používá metoda volebního dělitele Saint Laguë (řada lichých čísel počínající 1) pro přidělení do konkrétního regionu a tzv. dánský dělitel (1, 4, 7, 10 atd.) pro přidělení do konkrétního volebního obvodu. Konkrétní jméno se přiděluje podle kandidátní listiny v tom obvodu, kam byl kompenzační mandát přidělen.

Stranický systém a politické strany

Dvě nejsilnější politické strany současného dánského parlamentu (liberálové a sociální demokraté) se v dánské politice vyskytují od druhé poloviny 19. století. Další vlna zakládání politických stran proběhla v druhé polovině 20. století. O dánském stranickém systému se tak dá tvrdit, že je stabilní. Nejnověji se po roce 2007 objevila politická strana (Nová aliance), která nicméně nepronikla mezi strany s vysokými zisky mandátů. Následující část práce se zabývá popisem politických stran, které v zářijových volbách získaly zastoupení v parlamentu. Strany jsou řazeny podle zisku mandátů.

---

¹² My Constitutional Act. Explanations. Constitution Section, Danish Parliament. S. 14.

¹³ Jedná se o podobný systém kompenzačních mandátů jako pro volby do německého Spolkového sněmu.

¹⁴ Zisk hlasů každé strany se dělí řadou celých čísel začínající 1. Tyto tzv. průměry z dělení se seřadí podle velikosti od největšího po nejmenší. Mandáty se přidělují stranám s největšími průměry.

Liberální strana (*Venstre*, V) vznikla v roce 1870 jako levicové politické uskupení usilující o provedení reformem. Tradičně se strana orientovala na hájení zájmů venkova; v současné době se strana ovšem nachází na liberálních pozicích¹⁵. Výzkumy stranu zařazují na pravý střed¹⁶. V ekonomických otázkách strana požaduje ukázněnou finanční politiku. I v ostatních ekonomických tématech se strana profiluje jako neoliberální s důrazem na osobní odpovědnost ve vztahu k udržení státu sociálního blahobytu. Strana též zdůrazňuje budování vzdělanostní ekonomiky¹⁷. V otázkách mezinárodní politiky strana požaduje aktivní účast. Evropská unie představuje pro stranu platformu pro zjednodušení mezistátního kontaktu a obchodu; strana požaduje také hlubší integraci a rozvoj. Ačkoli strana uvádí, že se projektu evropské integrace účastní svobodné státy, není proti jednotné měně¹⁸. Předsedou strany je dosavadní ministerský předseda Lars Lokke Rasmussen. Strana zasedá v Evropském parlamentu v politické skupině Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE).

Sociální demokraté (*Socialdemokraterne*, SD) vznikla v roce 1871. Strana představuje tradiční politickou sílu v dánském politickém systému. Ve svém programovém prohlášení se plně ztotožňuje s dánským pojetím státu sociálního blahobytu. V centru jejich pozornosti je budování pozitivní svobody, tedy stejné příležitosti pro všechny. Ve svém programovém prohlášení sociální demokraté chápou rovnost jako základ evropské kultury; rovnost přináší jednotu a solidaritu společnosti¹⁹. Pojetí spravedlnosti v mezilidských vztazích strana zdůrazňuje i na mezinárodní úrovni. Předsedkyní strany je Helle Thorning-Schmidtová, v EP zasedají zástupci sociální demokracie ve Skupině evropských socialistů (PES).

Dánská lidová strana (*Dansk Folkeparti*, DF) vznikla v roce 2002; v dánské politice představuje stranu národně konzervativní. Strana se staví za monarchii a nedělitelnou suverenitu dánského státu. Požaduje co největší svobody a bezpečnost pro Dány, odmítá tak multikulturní společnost a pokusy vedoucí k transformaci národního státu do státu multikulturního. Strana se staví proti imigrantům. Zároveň požaduje, aby stát převzal odpovědnost za dánské obyvatele v zahraničí. Strana se z důvodů uvedených výše staví proti Evropské unii jako integračnímu projektu, na druhou stranu zdůrazňuje členství v NATO a OSN²⁰. Důležitou úlohu v programu strany hraje státní evangelické náboženství. Strana se zasazuje o udržení státu sociálního blahobytu (samozřejmě pro Dány) s rodinou jako ústřední

---

¹⁵ Venstre.dk. Basic Political Principles [cit. 12. 10. 2011]. Dostupný z WWW:

<<http://www.venstre.dk/servicemenu/english/basic-political-principles/>>.

¹⁶ Podle výzkumů Comparative Manifesto Project strana získala na levo-pravém spektru index 20,1 (-100 je čistě levicová strana, +100 je čistě pravicová strana).

Více k výzkumu viz European Election Database – Denmark Political Parties [cit. 12. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.nsd.uib.no/european_election_database/country/denmark/parties.html>.

¹⁷ Venstre.dk. Domestic Policy [cit. 12. 10. 2011]. Dostupný z WWW:

<<http://www.venstre.dk/servicemenu/english/domestic-policy/>>.

¹⁸ Venstre Foreign Policy [cit. 12. 10. 2011]. Dostupný z WWW:

<<http://www.venstre.dk/servicemenu/english/foreign-policy/>>.

Otázka přistoupení Dánska se v letošním roce otevřela, když se konalo referendum o přistoupení k jednotné měně.

¹⁹ Socialdemokraterne. Policy and Principles [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://s-dialog.dk/A-English+version-Policy-and-principles-default.aspx?site=english&func=article.view&menuAction=selectClose&menuID=123081&id=123088>>.

²⁰ Party Programme of the Danish People's Party [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW:

<http://www.danskfolkeparti.dk/The_Party_Program_of_the_Danish_Peoples_Party.asp>.

jednotkou společnosti, celospolečenskou soudržností a vysokou úrovní vzdělání. Strana je považována za pravicově populistickou stranu²¹. Její předsedkyní je Pia Merete Kjærsgaardová; v EP zasedají zástupci strany ve skupině Evropa svobody a demokracie (EFD).

Radikální liberální strana (*Det Radikale Venstre, RV*)²² vznikla v roce 1905 jako strana zastupující maloročníky a nižší sociální vrstvy. Strana sama sebe v současnosti chápe jako středové politické uskupení, které může spolupracovat se subjekty z obou pólů politického spektra; strana proto zdůrazňuje svou jedinečnost jako garanta zabraňujícího „politickým excesům“ obou pólů. Předsedkyní strany je Margrethe Vestagerová.

Socialistická lidová strana (*Socialistisk Folkeparti, SF*)²³ vznikla v roce 1959, kdy vznikla odtržením od komunistické strany (strana představovala platformu eurokomunismu). Strana klade důraz na svobodu a soudržnost společnosti; výrazně se zasazuje o fungování státu sociálního blahobytu a udržení nastavené kvality služeb. Strana považuje za své programové cíle také budování zelené ekonomiky podporou ekologických technologií. Strana zdůrazňuje ekonomický růst prostřednictvím aktivního zasahování státu do ekonomiky. Europoslanci zasedají ve skupině Zelení-Evropská svobodná aliance, předsedou strany je Villy Søvndal.

Aliance zelených a komunistů (*Enhedslisten, EL*) vznikla spojením levicových politických subjektů (mimo jiné i komunistické strany) v roce 1989. Ve svém programu se zaměřuje na řešení otázek životního prostředí nejen na vnitrostátní, ale i na mezinárodní úrovni. Strana zdůrazňuje úlohu sociálních hnutí ve společnosti a zdůrazňuje nutnost celospolečenských změn²⁴. Vystupuje proti finančnímu kapitalismu spojenému s globalizačními procesy a v této souvislosti kritizuje také Evropskou unii. Strana nemá předsedu, je řízena kolektivně, za faktického vůdce se ale považuje Johanne Schmidt-Nielsen.

Liberální aliance (*Liberal Alliances, LA*) představuje politické uskupení vzniklé před volbami v roce 2007. Stranu založili politici odcházející z Radikální liberální strany a Konzervativní strany. Z tohoto důvodu není strana jasně vyprofilovaná, a sama sebe chápe jako středové uskupení²⁵. Jejím předsedou je Anders Samuelsen.

Konzervativní lidová strana (*Der Konservative Folkeparti, K*) se svým vznikem v roce 1915 představuje tradiční konzervativní stranu. Ve svém programu se strana snaží reformovat stát sociálního blahobytu cílenou sociální politikou a podporou zaměstnanosti. Na rozdíl od Dánské lidové strany se konzervativci nepostavili proti přistěhovalectví. Poskytnutí azylu lidem v ohrožení považují za přirozenou součást dánského mezinárodního závazku. Na druhou stranu ale požadují od žadatelů o azyl splnění určitých standardů (znalost jazyka,

---

²¹ European Election Database – Denmark Political Parties [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.nsd.uib.no/european_election_database/country/denmark/parties.html>.

²² Programové prohlášení této strany dostupné z WWW: <<http://www.radikale.dk/CMS/vis.aspx?aid=4522>>.

²³ Programové prohlášení této strany dostupné z WWW: <<http://www.sf.dk/english>>.

²⁴ Enhedslisten.dk [cit. 12. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.enhedslisten.dk/content/red-green-alliance>>.

²⁵ European Election Database – Denmark Political Parties [cit. 12. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.nsd.uib.no/european_election_database/country/denmark/parties.html>.

vzdělání). Po imigrantech a azylantech strana požaduje hlubší integraci do společnosti. Strana považuje za nutné hrát aktivní roli při jednání na evropské úrovni²⁶. Předsedou strany je Lars Barsfoed; v EP zasedají zástupci strany v Evropské lidové straně (EPP).

Předvolební kampaň a výsledek voleb

Před parlamentními volbami vládla v zemi menšinová vláda liberální strany (V) ministerského předsedy Lars Lokke Rasmussena. Podporu liberálním vládám v posledních deseti letech zajišťovala Dánská lidová strana (DF). Dánská lidová strana je obecně považována za krajně populistické politické uskupení. I komentáře uvádějí, že podíl Dánské lidové strany na legislativní koalici změnil politiku Dánska vůči přistěhovalcům²⁷.

Průzkumy mezi voliči během hlasování (tzv. exit poll) ukazovaly, že se pravděpodobným vítězem stane volební koalice sociálně demokratické strany (SD) pod vedením Helle Thorning-Schmidtové. Tuto koalici tvořily levicové strany sociální demokracie, Socialistická lidová strana (SF) a sociální liberálové (RV). Sociální demokraté nezískali absolutně největší počet křesel, se svým ziskem byli ale schopni uvažovat o sestavení fungující koalice.

Hlavním předvolebním tématem se stala ekonomika. Hlavní makroekonomické indikátory v období před volbami charakterizovaly negativní tendence; růst HDP v prvním čtvrtletí roku 2011 dosahoval hodnoty pouze 0,1 %, a oproti roku 2008 vzrostla nezaměstnanost ze 1,9 % na 4,5 %. Pozornost ekonomů si také vyžádal deficit rozpočtu ve výši 4,6 %²⁸. Zatímco liberální strana se rozhodla s neutěšenou ekonomickou situací bojovat fiskálními restrikcemi a s tím spojenými škrty v oblasti sociálního státu, sociální demokraté požadovali větší zapojení státu v ekonomické obnově, podporu spotřeby²⁹.

Ekonomika zcela jednoznačně představovala hlavní téma letošní předvolební kampaně. Překvapivou výhru koalic levicových stran však zapříčinily i jiné faktory. Ačkoli liberálové byli považováni za rozpočtově disciplinovanější, veřejné mínění jim příliš šancí na znovuzvolení nepředvíдалo. Do uvažování voličů ovšem vstoupil nepsaný požadavek, aby se vlády nejméně jednou za deset let změnily³⁰. Z předvolební kampaně se vytratila tradiční témata posledních deseti let – přistěhovalecká politika a spravedlnost, ačkoli i tato témata se snažila krajně pravicová Dánská lidová strana nastolovat³¹. Dánská lidová strana rozhodně uspěla v tom, že se z imigrační a azylové politiky stalo klíčové téma dánské politiky.

---

²⁶ Denmark i EU. Konservative [cit. 12. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.konservative.dk/Politik/EU-politik/Konservatives-EU-politik>>.

²⁷ Guardian.co.uk [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.guardian.co.uk/world/2011/sep/14/denmark-election-tipped-oust-rightwing>>.

²⁸ Welection. Election Preview: Denmark 2011 [cit. 17. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://welections.wordpress.com/2011/09/14/election-preview-denmark-2011/>>.

²⁹ Guardian.co.uk [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.guardian.co.uk/world/2011/sep/16/helle-thorning-schmidt-denmark-leader?INTCMP=ILCNETTXT3487>>.

³⁰ Welection. Election Preview: Denmark 2011 [cit. 17. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://welections.wordpress.com/2011/09/14/election-preview-denmark-2011/>>.

³¹ Guardian.co.uk [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.guardian.co.uk/world/2011/sep/14/denmark-election-tipped-oust-rightwing>>.

Předsedkyně strany Pia Kjaersgaard prohlásila, že strana chápe tyto volby jako referendum o své politice a svém setrvání v systému³².

Působení Dánské lidové strany představuje z celoevropského hlediska zajímavý fenomén. Strana za posledních deset let získala značný vliv na podobu dánské politiky; jedná se především o otázky přistěhovalectví a azylu. Její úspěch inspiroval i další politická uskupení v celé Evropě. Lze zmínit vzestup krajně pravicové, populistické strany s jasným proti-imigrantským profilem ve Švédsku, Nizozemsku a Finsku³³. Je patrné, že vzestup krajně pravicových, populistických uskupení postihl země s tradicí státu sociálního blahobytu. Všeobecné omezení sociálních výdajů v evropských zemích by mohlo vést ke snížení imigrace do těchto zemí, a následně také vlivu stran tohoto typu na politiku v jednotlivých zemích.

Komentáře označily již po skončení voleb za vítěze sociální demokracii a její „rudou“ koalici. V součtu tato koalice získala 77 mandátů, zatímco eventuální koalice liberálů a Dánské lidové strany získala pouze 69 mandátů. Ačkoli levicová koalice nezískala nadpoloviční většinu hlasů, s podporou krajně levicového uskupení Aliance zelených a komunistů (EL) tohoto počtu mandátů dosáhla³⁴. Právě otázka podpory Aliance zelených a komunistů vzbuzovala největší obavy; strana se dožadovala většího příklonu vlády doleva výměnou za parlamentní podporu³⁵. Na počátku října Thorning-Schmidtová oznámila složení vlády; ministry své vlády ministerská předsedky představila královně³⁶. Jednání o důvěře proběhlo při zahájení zasedání nového parlamentu 4. října 2011.

Dánské volby představují z evropského hlediska unikát. V době finanční krize, kdy v jednotlivých státech vítězí vize fiskálních restrikcí, zvítězila vize překonání krize prostřednictvím fiskální expanze. Dánský příklad přináší nový přístup k řešení finanční krize; z tohoto důvodu bude vývoj dánské ekonomiky značně sledován ostatními evropskými vládami. Vítězství dává naději sociálně demokratickým stranám v ostatních evropských zemích, kde se schyluje k volbám³⁷. Některé především zahraniční komentáře ovšem upozorňují na to, že dánští voliči nevzali v potaz současné ekonomické problémy Evropy. Na druhou stranu voliči nedali své hlasy Dánské lidové straně, která se profiluje značně proti-evropsky.

---

³² Guardian.co.uk [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.guardian.co.uk/world/2011/sep/15/denmark-election-exit-polls?INTCMP=ILCNETTXT3487>>.

³³ Guardian.co.uk [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.guardian.co.uk/world/2011/sep/15/denmark-election-exit-polls?INTCMP=ILCNETTXT3487>>.

³⁴ Guardian.co.uk [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.guardian.co.uk/world/2011/oct/02/denmark-red-bloc-alliance?INTCMP=ILCNETTXT3487>>.

³⁵ Guardian.co.uk [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.guardian.co.uk/world/2011/sep/16/helle-thorning-schmidt-denmark-leader?INTCMP=ILCNETTXT3487>>.

³⁶ Bloomberg.com [cit. 20. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.bloomberg.com/news/2011-10-03/denmark-s-new-cabinet-to-ease-immigration.html>>.

³⁷ Především Francie a Itálie.

Guardian.co.uk [cit. 13. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.guardian.co.uk/world/2011/sep/15/danes-female-prime-minister-helle-thorning-schmidt?INTCMP=ILCNETTXT3487>>.

Tabulka 1 - Volební výsledky a zisky jednotlivých stran

Strana	Počet hlasů (v %)	Počet mandátů
V	26,73	47
SD	24,81	44
DF	12,32	22
RV	9,5	17
SF	9,2	16
EL	6,68	12
LA	4,98	9
K	4,94	8

Zpracováno na základě dat dostupných z European Election Database

(http://www.nsd.uib.no/european_election_database/country/denmark/parliamentary_elections.html). Volební účast byla 87,2 % voličů.

Použitá literatura a zdroje

Constitutional Act of Denmark. Dostupný z WWW: <http://www.stm.dk/_p_10992.html>.

Danish Monarchy – History. Dostupný z WWW:

<http://kongehuset.dk/publish.php?dogtag=k_en_his>.

European Election Database – Denmark. Dostupný z WWW:

<http://www.nsd.uib.no/european_election_database/country/denmark/>.

My Constitutional Act. Explanations. Constitution Section, Danish Parliament. S. 53

Dostupný z WWW:

<http://www.ft.dk/~media/Pdf_materiale/Pdf_publicationer/English/My%20Constitutional%20Act_with_explanations%20pdf.ashx>.

Webové stránky politických stran

Webové stránky zpravodajských portálů

Welection. Election Preview: Denmark 2011. Dostupný z WWW:

<<http://welections.wordpress.com/2011/09/14/election-preview-denmark-2011/>>.